

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

ARREST

van 16 september 2021 met nummer RvVb-A-2122-0057

in de zaak met rolnummer 1819-RvVb-0870-A

Verzoekende partij

Andries VAN NOTEN

vertegenwoordigd door advocaat Ciska SERVAIS met woonplaatskeuze op het kantoor te 2600 Antwerpen, Posthofbrug 6, bus 1

Verwerende partij

het **VLAAMSE GEWEST**

vertegenwoordigd door de Vlaamse regering

vertegenwoordigd door advocaat Paul AERTS met woonplaatskeuze op het kantoor te 9000 Gent, Coupure 5

Tussenkomenende partij

de **VLAAMSE WATERWEG nv**

vertegenwoordigd door advocaat Sven VERNAIILLEN met woonplaatskeuze op het kantoor te 2600 Antwerpen-Berchem, Borsbeeksebrug 36

I. Voorwerp van het beroep

De verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 3 juli 2019 de vernietiging van de beslissing van de verwerende partij van 14 mei 2019, waarmee aan de tussenkomenende partij een omgevingsvergunning wordt verleend voor de inrichting van een gecontroleerd overstromingsgebied 'Polder van Lier' (omgevingsnummer: 2018140130).

Het project ligt in 2500 Lier aan de Ouderijstraat 17 en heeft als kadastrale omschrijving afdeling 3, sectie F, nummers 20W3, 21M2, 32D, 33B, 38, 39B, 40A, 41B, 42E, 43B, 44B, 44D, 45C, 46A, 46B, 47B, 48A, 48B, 49C, 50B, 50C, 51A, 51B, 52A, 52B, 53F, 53K, 53L, 53M,

53N, 53P, 54L, 54M, 54P, 54S, 54T, 55, 56A, 56B, 57D, 58, 59D, 59E, 59F, 60B, 60C, 61T, 61V, 62C, 62D, 63A en 65A.

II. Rechtspleging

De Raad verwerpt met het arrest van 12 maart 2019 met nummer RvVb-UDN-1920-0659 de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid. De verzoekende partij dient een verzoek tot voortzetting in.

De verwerende partij dient een antwoordnota en het administratief dossier in. De tussenkomenende partij dient een schriftelijke uiteenzetting in. De verzoekende partij dient een wederantwoordnota in.

Op de zitting van 18 augustus 2020 heeft de kamervoorzitter de behandeling van de zaak onbepaald uitgesteld om de uitspraak van de Raad van State over het ruimtelijk uitvoeringsplan af te wachten.

De procespartijen werden vervolgens opgeroepen voor de zitting van 17 augustus 2021. Ze hebben ingestemd met het schriftelijk behandelen en in beraad nemen van de zaak met toepassing van artikel 85, §3 Procedurebesluit.

III. Feiten

De tussenkomenende partij dient op 18 december 2018 bij de verwerende partij een aanvraag in voor een omgevingsvergunning voor de inrichting van een gecontroleerd overstromingsgebied Polder van Lier.

De aanvraag beoogt het herinrichten van het gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) Polder van Lier en heeft als voornaamste doel om de stad Lier te beschermen tegen wateroverlast bij hoge waterstanden in het Netegebied. De herinrichting van het GOG geeft uitvoering aan het Sigmaplan. Concreet wordt 26 hectare GOG heringericht met een nieuwe uitwateringsstructuur aan de Netedijk en enkele lokale dijkverstevigingswerken aan de Ringdijk. Na de herinrichtingswerken zal het overstromingsgebied sneller kunnen leeglopen tussen twee extreme hoogwaterpeilen. Het binnengebied wordt deels ingericht als een wetland-natuurgebied geschikt als habitat voor de roerdomp.

De percelen liggen op het ogenblik van de aanvraag binnen de grenzen van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Openruimtegebieden Beneden-Nete', voorlopig vastgesteld op 9 maart 2018 en definitief vastgesteld op 1 maart 2019 (hierna RUP Openruimtegebieden). Volgens dat uitvoeringsplan liggen de percelen in natuurgebied, gemengd openruimtegebied en gebied voor waterweginfrastructuur.

Na de hoorzitting van 26 maart 2019 adviseert de gewestelijke omgevingsvergunningscommissie op 12 april 2019 om de omgevingsvergunning te verlenen. De verwerende partij verleent vervolgens op 4 maart 2020 de omgevingsvergunning. Dat is de bestreden beslissing.

IV. Tussenkost

De tussenkostende partij verzoekt met een aangetekende brief van 4 september 2019 om in de procedure tot vernietiging tussen te komen. De voorzitter van de Raad laat haar met een beschikking van 3 oktober 2019 toe om in de debatten tussen te komen.

V. Onderzoek van het eerste middel

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij voert "de schending van artikel 159 van de Grondwet" aan.

Samengevat legt ze uit dat het RUP Openruimtegebieden waarop de bestreden beslissing steunt, onwettig is. Ze verduidelijkt dat de percelen van haar kasteeldomein volgens het gewestplan lagen in parkgebied en bosgebied. Het ruimtelijk uitvoeringsplan wijzigde de bestemming daarvan naar 'gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde'. Aan die bestemmingswijziging ging echter geen plan-MER vooraf.

Onterecht werd er volgens de verzoekende partij beslist dat de bestemmingswijziging van bosgebied naar gemengd openruimtegebied kwalificeert als een 'kleine wijziging' in de zin van artikel 4.2.3, §3 DABM. Zo besliste de plannende overheid dat het bosgebied grotendeels in landbouwgebruik is en niet bebost is, en de wijziging dus meer aanleunt bij de bestaande toestand. Door voorrang te geven aan de zogenaamde 'feitelijke toets' wordt de planologische toets miskend. Aangezien bosgebieden bovendien ook 'te bebossen' gebieden zijn, is het

volgens de verzoekende partij trouwens volstrekt irrelevant om vast te stellen dat de percelen momenteel niet bebost zijn.

De zuivere planologische toets toont volgens de verzoekende partij net aan dat er wel degelijk sprake is van een aanzienlijke wijziging van milieueffecten. De nieuwe bestemming maakt veel meer handelingen mogelijk dan voorheen. Hetzelfde geldt voor de percelen die volgens het gewestplan als parkgebied stonden ingekleurd. De verzoekende partij wijst op de aspecten water, geluid en mens en vindt dat de goedkeuring van het RUP Openruimtegebieden niet afdoende is gemotiveerd. Ze vraagt daarom aan de Raad om het ruimtelijk uitvoeringsplan buiten toepassing te laten en de bestreden beslissing, die op het onwettige uitvoeringsplan gebaseerd is, te vernietigen.

2.

De verwerende partij antwoordt dat het begrip 'kleine wijziging' niet gedefinieerd staat maar wel verduidelijkt wordt in de omzendbrief van 1 december 2017. Ze benadrukt dat het RUP Openruimtegebieden geen substantiële veranderingen veroorzaakt op het vlak van milieueffecten. Zoals dat ook gemotiveerd staat in het definitieve vaststellingsbesluit wil het RUP de huidige toestand enkel bestendigen of beperkt wijzigen.

Door de herbestemming van 'parkgebied' naar 'gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde', wijzigen de stedenbouwkundige voorschriften volgens de verwerende partij nauwelijks. Het behoud van het erfgoed staat nog steeds voorop. Er zijn wel handelingen toegelaten voor het behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivieren en beeksystemen, maar enkel onder bepaalde voorwaarden. Het is dus onmogelijk dat die handelingen een essentiële wijziging op het vlak van milieueffecten kunnen teweegbrengen. De verwerende partij meent dat die redenering ook geldt voor de herbestemming van het bosgebied. Ook daar wordt het herstel, het behoud en de versterking van het natuurlijk milieu en het natuurlijke valleilandschap nog steeds gestimuleerd en blijft de aanwezige bosvegetatie behouden. De verwerende partij merkt daarbij nog op dat de bestaande bosvegetatie trouwens beperkt is.

Verder antwoordt de verwerende partij dat de bestaande toestand ook relevant en zelfs noodzakelijk is om te bepalen of er sprake is van een 'kleine wijziging'. De verzoekende partij verwijst naar rechtspraak die enkel relevant is bij het inhoudelijke onderzoek naar de milieueffecten. Bovendien is ook dat onderzoek duidelijk: de herbestemming heeft geen significante negatieve milieueffecten voor de discipline 'bodem' of 'water'. Voor het Kasteeldomein Ringhof, eigendom van de verzoekende partij, wijst de bestreden beslissing

bovendien op enkele bijkomende garanties. De stedenbouwkundige voorschriften verzekeren voldoende dat bij vergunningsaanvragen voor het wijzigen van de grondwaterstand een concrete afweging gemaakt kan worden. De verwerende partij herneemt ook de relevante overwegingen van de milieueffectbeoordeling inzake geluid en besluit dat er geen significant effect te verwachten is voor de discipline geluid. Ze besluit dat de plannende overheid wel degelijk zorgvuldig te werk is gegaan bij de voorbereiding van het ruimtelijk uitvoeringsplan.

3.

De tussenkomenende partij legt uit dat de plannende overheid met kennis van zaken heeft beslist dat het wel degelijk om een kleine wijziging gaat, zowel voor de bestemmingswijziging van het bosgebied als het parkgebied.

Eerst en vooral wijst ze erop dat er een verschil moet gemaakt worden tussen de bestemmingswijzigingen in kader van het Sigmaplan en de bestemmingswijzigingen buiten het Sigmagebied. Voor die eerste werd al een plan-MER opgesteld waarin de milieueffecten uitvoerig werden onderzocht bij de uitvoering van het Sigmaplan, zelfs al tot op projectniveau. De effecten die optreden door de bestemmingswijziging van het kasteeldomein van de verzoekende partij staan los van de bestemmingswijzigingen en de uitvoering van het Sigmaplan.

Verder verduidelijkt de tussenkomenende partij dat niet alleen de aard van de bestemmingswijziging relevant is, maar ook de milieueffecten van de bestemmingswijziging van het parkgebied nagegaan moeten worden. Zo worden de natuurbestemmingen herbevestigd en uitgebreid en staat het behoud van natuur- en erfgoedwaarden nog steeds voorop. Er worden ook voorwaarden verbonden aan de infrastructuur voor laag dynamische toeristische-recreatieve activiteiten. Dat alles zorgt ervoor dat de herbestemming van het parkgebied een 'kleine wijziging' is zonder dat er sprake is van zogenaamde aanzienlijke milieueffecten. Hetzelfde geldt voor de bestemmingswijziging van het bosgebied waarbij de tussenkomenende partij nog opmerkt dat het bosgebied maar op een klein deel bosvegetatie heeft.

Samen met de verwerende partij benadrukt de tussenkomenende partij dat de rechtspraak en de regelgeving niet vereisen dat enkel de planologische toets relevant is, integendeel. Tot slot verwijst ze naar het onderzoek van de milieueffecten bij het RUP en besluit ze dat de plannende overheid zorgvuldig heeft beslist dat er geen aanzienlijke milieueffecten zijn voor de disciplines bodem, water en geluid.

Beoordeling door de Raad

1.

Met het eerste middel voert de verzoekende partij in essentie aan dat het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Openruimtegebieden Beneden-Nete' onwettig is omwille van een schending van de regelgeving over de plan-MER-plicht. De bestreden beslissing die in dat uitvoeringsplan haar rechtsgrond vindt, is daardoor evenzeer onwettig. De verzoekende partij vraagt daarom om het ruimtelijk uitvoeringsplan op grond van artikel 159 van de Grondwet buiten toepassing te laten en de bestreden beslissing te vernietigen.

Tijdens de procedure bij de Raad bleek evenwel dat de verzoekende partij het uitvoeringsplan rechtstreeks bij de Raad van State heeft aangevochten met een vernietigingsberoep en de wettigheidskritiek overeenstemt met het opgeworpen eerste middel. De behandeling van de zaak werd daarom onbepaald uitgesteld in afwachting van een uitspraak door de Raad van State.

Met het arrest van 18 mei 2021, nummer [250.618](#) heeft de Raad van State het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Openruimtegebieden Beneden-Nete' in zijn geheel vernietigd.

De bestreden beslissing vindt haar bestaansreden en juridische rechtsgrond in dat vernietigde uitvoeringsplan. Omdat de determinerende rechtsgrond van de bestreden beslissing is verdwenen, vernietigt de Raad zonder verder wettigheidsonderzoek de bestreden beslissing. Het middel is gegrond in de mate dat het aanvoert dat de bestreden beslissing niet steunt op een wettige grondslag.

Het middel is gegrond.

VI. Beslissing

1. Het verzoek tot tussenkomst van de VLAAMSE WATERWEG nv is ontvankelijk.
2. De Raad vernietigt de bestreden beslissing.
3. De Raad beveelt de verwerende partij een nieuwe beslissing te nemen over de aanvraag van de tussenkomende partij en dit binnen een termijn van drie maanden te rekenen vanaf de dag na de dag van de betekening van dit arrest.
4. De Raad legt de kosten van het beroep bestaande uit het rolrecht van de verzoekende partij, bepaald op 300 euro en een rechtsplegingsvergoeding van 700 euro verschuldigd aan de verzoekende partij, ten laste van de verwerende partij.
5. De Raad legt de kosten van de tussenkomst, bepaald op 200 euro, ten laste van de tussenkomende partij.

Dit arrest is uitgesproken in zitting van 16 september 2021 door de zesde kamer.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de zesde kamer,

Bart VOETS

Karin DE ROO